

Komunikat z posiedzenia RPP w dniu 22.01.2001

Na posiedzeniu w dniu 22 stycznia 2001 r. Rada Polityki Pieniężnej omówiła aktualną sytuację w zakresie kształtowania się procesów inflacyjnych.

1. Inflacja

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2000 r. wyniósł w porównaniu z listopadem 0,2% - w konsekwencji dwunastomiesięczny wskaźnik cen w końcu ubiegłego roku obniżył się do 8,5%, wobec 9,8% w grudniu 1999 r.. Przyczynił się do tego przede wszystkim spadek cen towarów nieżywnościowych o 0,6%, który był spowodowany przede wszystkim spadkiem cen paliw o blisko 7%. Ceny usług wzrosły o 0,3% - nieco silniej od ogólnego wskaźnika cen. Ceny żywności natomiast wzrosły w grudniu w porównaniu z listopadem ub.r. o 1,0%.

Ceny produkcji przemysłowej obniżyły się w grudniu 2000 r. o 0,8%. Tym samym wskaźnik tych cen liczony w stosunku do grudnia poprzedniego roku wyniósł 5,7%, wobec 7,2% w listopadzie i 7,9% w grudniu 1999 r. Przyczynił się do tego przede wszystkim niski wzrost w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 4,8% w skali rocznej, wobec 7,5% w grudniu 1999 r.).

Taka struktura wzrostu cen świadczy o obniżaniu się dynamiki wzrostu popytu krajowego. Obniżanie się inflacji od sierpnia 2000 r. jest jednak również rezultatem czynników przejściowych, o czym świadczy wolniejsze tempo zmniejszania się wskaźników inflacji bazowej niż wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych. Od lipca do grudnia 2000 r. roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych spadła o 3,1 pkt. proc., natomiast wskaźniki inflacji bazowej obniżyły się w tym czasie o 1,2 pkt. proc. do 2 pkt. proc.

2. Pieniądz

W 2000 r. zarówno bezwzględny przyrost podaży pieniądza, jak i jej tempo wzrostu były niższe niż w 1999 r. Podaż pieniądza ogółem wzrosła w 2000 r. o 30,9 mld zł, tj. o 11,7% (2,9% realnie) wobec 19,3% (8,7% realnie) w 1999 r.

W grudniu ub.r. nadal zwiększało się roczne tempo wzrostu depozytów złotych osób prywatnych, które wyniosło 24,4% wobec 22% w listopadzie ub.r. W końcu 1999 r. było ono znacznie niższe i osiągnęło jedynie 13,2%. W dalszym ciągu obniżała się dynamika akcji kredytowej. Tempo wzrostu kredytów dla osób prywatnych spadło w grudniu br. do 32% z 34,8% w listopadzie i 53% w grudniu 1999 r. Z kolei tempo wzrostu kredytów dla podmiotów gospodarczych osiągnęło na koniec 2000 r. 13,4%, podczas gdy w listopadzie ub.r. wyniosło 14%, a w końcu 1999 r. 21,6%. W ciągu trzech kwartałów 2000 r. w porównaniu z tym samym okresem poprzedniego roku polskie przedsiębiorstwa pozyskały o połowę mniej środków z kredytów zagranicznych.

3. Sektor realny

W grudniu ub.r. doszło do spadku produkcji przemysłowej w porównaniu z listopadem o 1,4%, a w porównaniu z grudniem poprzedniego roku - o 2,2%. Po uwzględnieniu mniejszej liczby dni roboczych w grudniu 2000 r. w stosunku do grudnia 1999 r. można jednak szacować, że produkcja przemysłowa w porównywalnym czasie pracy wzrosła. Należy również pamiętać, że produkcja przemysłowa w grudniu 1999 r. charakteryzowała się bardzo dynamicznym wzrostem, tworząc bardzo wysoką bazę do obliczeń tempa jej wzrostu. Dane te potwierdziły przekazane wcześniej informacje GUS o koniunkturze w przedsiębiorstwach, nie wskazujące na istotne zmiany sytuacji sektora realnego w grudniu. Przedsiębiorstwa sygnalizują utrzymanie się tendencji stopniowego ograniczania tempa wzrostu produkcji przemysłowej (choć nie odnotowano znaczącego wzrostu nadmiernych zapasów wyrobów gotowych); nadal mniejsza niż przed rokiem była produkcja budownictwa, nie zanotowano większej, niż wynikałoby to z sezonowego wzrostu w okresie świątecznym, dynamiki sprzedaży detalicznej.

Przedsiębiorstwa produkcyjne nieco bardziej optymistycznie niż w listopadzie ub.r. oceniały przyszłą sytuację gospodarczą, co wiąże się z przewidywaniami poprawy popytu konsumpcyjnego i - w mniejszym stopniu - inwestycyjnego, przy sezonowym wzroście oczekiwań pogorszenia popytu zagranicznego. Odnotowano jednak również wzrost pesymizmu przedsiębiorstw handlowych co do przewidywanej sprzedaży, co może świadczyć o mniejszej, niż oczekiwano, skali wzrostu obrotów w grudniu i utrzymywaniu się ograniczenia wzrostu popytu konsumpcyjnego.

W całym 2000 r. tempo wzrostu produkcji przemysłowej, które wyniosło 7,1%, było jednak wyższe w stosunku do roku poprzedniego, kiedy osiągnęło 4,4%.

Grudzień był kolejnym miesiącem potwierdzającym tendencję obniżania się dynamiki płac. W całym 2000 r. przeciętne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło nominalnie w porównaniu z rokiem poprzednim o 11,4%, co oznaczało realny wzrost o 1,2%.

4. Polityka fiskalna

W grudniu ub.r. nastąpił wzrost zadłużenia netto sektora budżetowego w systemie bankowym, co przyczyniło się do zmniejszenia skali oddłużenia tego sektora w całym 2000 r. z 19,1 mld zł w listopadzie do 13,7 mld zł w grudniu. Zmniejszenie zadłużenia sektora budżetowego w systemie bankowym w skali całego roku dokonało się przede wszystkim wskutek finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu środkami spoza systemu bankowego - głównie wysokimi wpływami z prywatyzacji.

W 2000 r. nie nastąpił wzrost restrykcyjności polityki fiskalnej w stosunku do 1999 r. Sytuacja budżetu ulegała w ciągu 2000 r. pogorszeniu, a deficyt ekonomiczny finansów publicznych przekroczył zakładane pierwotnie 1,7% PKB i kształtował się na poziomie podobnym jak w 1999 r.: 2,7% PKB. Planowane w poprawce rządowej do projektu ustawy budżetowej na 2001 r. wykorzystanie znacznej części środków ze sprzedaży licencji UMTS na finansowanie wydatków bieżących, przy korekcie niektórych dochodów i wydatków oraz założonym zmniejszeniu o 0,1% PKB deficytu sektora samorządowego, spowoduje wzrost zakładanego deficytu ekonomicznego z 1,6% do 1,8% PKB w bieżącym roku. Dodatkowo należy wziąć pod uwagę planowane w wysokości 0,5% PKB (0,1% PKB w roku 2000) transfery z Unii Europejskiej. Należy je również uwzględnić, oceniając wpływ polityki fiskalnej na wielkość popytu krajowego. Realizacja założeń budżetowych oznacza zatem brak zaostrzenia polityki fiskalnej w 2001 r. Rada utrzymuje jednocześnie w mocy wątpliwości co do projektu budżetu, wyrażone w opinii z dnia 22 listopada 2000 r. Dotyczyły one lepszej ściągalności podatków, wzrostu dochodów ZUS z tytułu sprzedaży wierzytelności, założeń co do wyników pozostałych elementów sektora finansów publicznych oraz możliwości zwiększenia deficytu ekonomicznego, przy utrzymaniu zakładanego poziomu deficytu budżetu państwa, w przypadku nieprzekazania planowanych środków do drugiego filara w wysokości 1,8% PKB. Dla realizacji założeń polityki fiskalnej bardzo istotne jest, by sytuacja finansowa ZUS była w 2001 r. lepsza niż w roku poprzednim.

5. Nierównowaga zewnętrzna i kurs walutowy

W listopadzie 2000 r. nastąpiło znaczne zmniejszenie deficytu obrotów bieżących bilansu płatniczego, który ukształtował się na poziomie 0,3 mld USD. W ciągu jedenastu miesięcy 2000 r. wyniósł on 9,1 mld USD, był więc nominalnie mniejszy w porównaniu z tym samym okresem 1999 r., kiedy osiągnął 9,9 mld USD. Zmniejszenie deficytu obrotów bieżących było przede wszystkim wynikiem zwiększenia wpływów z eksportu towarów i usług przy stabilizacji tempa wzrostu wydatków na import. W ciągu jedenastu miesięcy 2000 r. dynamika wzrostu eksportu przewyższała dynamikę wzrostu importu. Wpływy z tytułu eksportu w okresie od stycznia do listopada 2000 r. wyrażone w USD zwiększyły się o 7,0%, a wyrażone w euro wzrosły o 24,7% w porównaniu z tym samym okresem poprzedniego roku. Wydatki z tytułu importu liczone w USD wzrosły w tym okresie o 3,2%, a wyrażone w euro o 19,7%.

W grudniu 2000 r. doszło do nominalnej aprecjacji złotego zarówno do dolara USA (na koniec miesiąca o 7,4%), jak i do euro (o 0,7%). W pierwszej połowie stycznia złoty wzmocnił się wobec waluty amerykańskiej o ok. 1% i pozostawał praktycznie stabilny w stosunku do euro.

* * *

W 2000 r. nie udało się osiągnąć celu polityki pieniężnej, wyznaczonego jako wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych mieszczący się w przedziale między 5,4% a 6,8%. Głównymi czynnikami, które przyczyniły się do odchylenia inflacji od celu, były zewnętrzne wstrząsy (szoki) - przede wszystkim wzrost cen paliw oraz sytuacja na rynku żywnościowym. Niezbędne było poważne zaostrzenie polityki pieniężnej, mające na celu przede wszystkim wyhamowanie rosnących oczekiwań inflacyjnych i ograniczenie wtórnych efektów wzrostu cen z tytułu tych wstrząsów. Dzięki temu udało się doprowadzić, przy sprzyjających czynnikach, do spadku tempa wzrostu cen z 11,6% w lipcu ub.r. do 8,5% w grudniu 2000 r.

W końcu 2000 r. odnotowano wiele zjawisk korzystnie wpływających na uwarunkowania realizacji celu inflacyjnego w 2001 r.:

1. zarówno tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, jak i cen produkcji przemysłowej istotnie się obniżyło;

2. dynamika kredytu słabnie, przy istotnym wzroście dynamiki depozytów; tempo wzrostu podaży pieniądza pozostaje stosunkowo niskie;
3. następuje odwrócenie tendencji do osłabiania makroekonomicznych podstaw rozwoju gospodarczego; wyraźnie widoczna jest tendencja do poprawy w zakresie deficytu obrotów bieżących bilansu płatniczego i obniżania inflacji.

Mimo tych pozytywnych zjawisk, które związane są przede wszystkim z restrykcyjną polityką pieniężną w 2000 r., Rada Polityki Pieniężnej nie dostrzegła dostatecznych przesłanek do obniżki stóp procentowych. Przed podjęciem takiej decyzji Rada musi mieć wystarczającą pewność, że przywracanie równowagi gospodarczej i widoczne od sierpnia 2000 r. obniżanie się inflacji jest procesem trwałym, który zapewni umacnianie makroekonomicznych podstaw długofalowego rozwoju. W związku z tym Rada oczekuje na decyzje w sprawie ostatecznego kształtu budżetu na 2001 r. oraz na informacje o:

1. rozkładzie deficytu budżetowego i wydatków w poszczególnych miesiącach 2001 r. - szczególnie zaś w I kwartale br.,
2. sposobie finansowania deficytu, w tym informacji o rozkładzie planowanych wpływów z prywatyzacji,
3. zamierzeniach rządu w sprawie uzupełnienia krajowej podaży na rynku żywności w celu przeciwdziałania wzrostowi cen żywności.

Rada ponownie zwraca uwagę na zasadnicze znaczenie szybkiego równoważenia finansów publicznych oraz reform strukturalnych umacniających jakość i konkurencyjność rynków - w tym zwłaszcza rynku pracy, rynku żywności i rynku paliw - dla skuteczności procesu obniżania inflacji oraz ograniczania jego krótkookresowych kosztów. Ponadto, reformy strukturalne stanowią istotną przesłankę długookresowego wzrostu gospodarczego.

Rada Polityki Pieniężnej postanowiła utrzymać neutralne nastawienie w polityce pieniężnej.

Rada Polityki Pieniężnej informuje, że w przyszłości posiedzenia Rady będą dwudniowe. Następne posiedzenie odbędzie się w dniach 27-28 lutego 2001 r. Komunikat z posiedzenia będzie wydawany po drugim dniu obrad.